Eesti sisepoliitiline elu a. 1934.

Kirjutanud ***H. Tammer.***

1934. aasta oli Eesti riiklikus elus murrangulise tähendusega aasta, kus 15 aasta jooksul arenenud riigivalitsemise meetodid murti ning asuti uuele katsetuste ja otsingute teele, mille lõpptulemusi on praegu veel raske täies ulatuses aimata. Väärsuunas arenenud parlamentlik kord oli teinud meie valitsused nii üürikese-ealisiks ja pudevaiks, et nad mingeid kaugema ulatusega kavasid ei suutnud rajada, veel vähem viia ellu. Riigikogu oli tõusnud õiguslikult täieliseks peremeheks riigis, kuid tegelikult temagi oli oma struktuurilt niivõrd pudev, et järjekindel ja sirgjooneline valitsemine käis tal üle jõu ja kõik tema ettevõtted muutusid intriigitsevate rühmade, nende taga seisvate erakondade ja omakorda nende selja taga seisvate üksikute mõjuringkondade vägikaikavedamiseks, millesse lämbusid üksikute parimadki püüded. Riigielu laostus silmanähtavalt kasvava hooga, keereldes kui mingis nõiaringis, millest ei leidunud väljapääsu. Rahvas, valijad, ei osanud sellesse nõiaringi tuua parandust, sest et Riigikogusse valitavate nimestikud koostati samade parteide staapides ja väljastpoolt juurdetikkujad eemaldati alati ühiste pingutustega. Sellisel puhul olid omavahel tülitsevad erakonnad üksmeelsed. Kui 1926. aastast alates hakkas päevakorrale kerkima Põhiseaduse muutmise kavatsus, siis suhtusid sellesse laiemad ringkonnad umbusuga, sest säärases kavatsuseski nähti erakondade kavalat kombinatsiooni oma võimu veel suuremaks kindlustamiseks.

Erakonnad, mis rahvavalitsusliku parlamentarismi senise mõiste järgi ainsaina saavad olla valitsust kujun-